

Bokmeldingar

Sven Nyhus: *Slåttkar*. Musikk-Husets Forlag 2016. 111 s.

Bjørn Aksdal

«... livet begynte med staven og gjetersekken, og det er mye å fortelle om det også. Det var den tiden som formet meg, og i dag er det få som vet stort om forholdene den gangen.» Dette sitatet er hentet fra forordet i Sven Nyhus' selvbiografi «Slåttkar». Her tar han oss med på en reise som begynner med barneårene på gården Klasvollen ved Aursunden på begynnelsen av 1930-årene og foreløpig slutter på Røros under arrangementet Vinterfestspill i Bergstaden i 2016.

Nyhus bruker en god del plass til å skildre hvordan det var å vokse opp i ei trøndersk fjellbygd i 1930-årene og under krigen. Det var trange kår, og allerede åtte år gammel ble han sendt ut for å gjete i fjellene ovenfor Klasvollen. Her gjette han i hele sju somre. Vi får høre om en oppvekst preget av stadige flyttinger på grunn av behovet for større plass. Samtidig ble musikken en stadig viktigere del av aktivitetene i familien, og da han var ni år gammel fikk Sven Nyhus for første gang være med foreldrene som spellmann i et bryllup.

I 1950 ble Glåmos spellmannslag stiftet som et rent familieorkester. Nyhus bruker relativt liten plass på aktivitetene til laget, noe som er naturlig ettersom han i 2005 ga ut en egen bok om lagets historie. Derimot får vi lese en god del om de første årene i Oslo. Sven Nyhus skildrer på en utmerket måte hvordan livet som fattig musikkstudent artet seg mens han studerte musikkteoretiske fag og tok spilletimer på fiolin og bratsj. I 1956 fikk han sin første orkesterjobb, et vikariat som bratsjist i Nationaltheatrets orkester.

Selv om Sven Nyhus tok en klassisk musikkutdannelse hadde han fortsatt hjertet sitt i folkemusikken. Han hadde blitt kjent med den store folkemusikksamleren O.M. Sandvik under kappleiken på Glåmos i 1950, og det var trolig denne kontakten som førte til at han sammen med Jan Petter Blom i 1954 ble engasjert for å gjennomgå transkripsjonene av hardingfeleslåttene som skulle utgis i de første bindene av Hardingfeleverket.

Beskrivelsen av tiden som orkestermusiker fram til begynnelsen 1960-tallet, hvor han blant annet møtte noen av tidens største klassiske musikere og dirigenter, er både interessant og underholdende lesning. Denne skildringen gir også en unik innsikt i en helt annen tid når det gjelder musikklivet generelt, og vi får et bilde av den harde og målrettede jobbingen som måtte til for å få seg en fast musikerstilling i et orkester.

Svært leseverdig er også den delen av boken som skildrer noen av kappleikene og spellmannsmøtene på 1950-tallet. Her får vi presentert flere fornyelige historier fra spellmannsmiljøet. Det gjelder blant annet episoden under det svensk-norske spellmannsmøtet i Östersund 1960 hvor en lydpinne plutselig falt ut av Hilmar Alexandersens bunadsbukse. Det viste seg dagen etter at lydpinnen stammet fra fela til den kjente svenske komponisten og fiolinisten Albert Brännlund, som da sto på scenen og spilte med en uvanlig tam lyd i fela.

I 1969–1970, mens han ennå var ansatt i Filharmonien, gjennomførte Sven Nyhus to store innsamlingsreiser. Sommeren 1969 samarbeidet han med Märta Ramsten ved Svenskt visarkiv om et stort innsamlingsprosjektet for å dokumentere folkemusikktradisjonene i de norsk-svenske grenseområdene. Vinteren 1970 var det Gudbrandsdalen som sto for tur, og opptakene som ble gjort under denne reisen er noen av de beste og mest interessante vi har fra dette dalføret. Nyhus forteller med stor innlevelse om møtet med en rekke spellmenn, krydret med historier og morsomme episoder.

Sven Nyhus er utvilsomt en av de aller største folkemusikkprofilene vi har hatt her i landet i nyere tid. Han har en særdeles imponerende karriere bak seg på en rekke ulike områder. Denne karrieren nådde et høydepunkt da han i 1989 ble utnevnt til vår første professor i folkemusikk ved Norges musikkhøgskole. Hans selvbiografi representerer derfor på mange måter samtidig en innsiktsfull skildring av folkemusikkens samfunnsmessige ut-

vikling her i landet fra 1930-årene og fram til i dag. Slik sett kan boken fungere godt som tilleggspensum ved landets høyere utdanningsinstitusjoner i folkemusikk. I tillegg skriver Sven Nyhus godt og har en ganske direkte og tydelig form.

Boken er utstyrt med gode illustrasjoner og flere nyttige vedlegg. Disse omfatter blant annet en kort CV, oversikter over plateinnspillinger og forskningsbaserte utgivelser, samt en oversikt over medvirkninger i NRK fra 1959 til 1990. Sven Nyhus er hedersmedlem i Norsk folkemusikklag.

Denne teksten er en omarbeidet versjon av anmeldelsen som ble publisert på folkemusikk.no i desember 2016.

Magnus Gustavsson: *Polskans historia. En studie i melodityper og motiver med utgangspunkt i Petter Dufvas notbok. Doktoravhandling, Lund Universitet, Sverige, 2016. 929 s.*

Ånon Egeland og Per Åsmund Omholt

Når en begynner å bla i Magnus Gustafssons voluminøse avhandling, slår det en fort at dette dreier seg om et livsverk. Avhandlingen fyller over 900 sider, og kildematerialet den bygger på ville være uoverkommelig å få oversikt over gjennom den tiden som normalt er avsatt til et doktorgradsarbeid i dag. Her får vi servert fruktene av et langt og aktivt virke i arkiv- og folkemusikksektoren i Småland. Resultatet er det hittil viktigste bidraget til å skrive historien til den eller de typene som i dag kjennes som polska i Sverige og som pols/polsdans og springar/springleik/springdans hos oss.

Gustafssons hovedproblemstilling virker nærmest beskjeden, volumet på avhandlingen tatt i betraktning: «Dess huvudsyfte är att, med ett musikhistoriskt, sociologiskt- samt musikteoretiskt perspektiv klarlägga några av de grundläggande dragen i polskans bakgrund och olika former.»

Han stiller også disse grunnleggende spørsmålene: 1) I hvilken utstrekning har de håndskrevne notebøkene et felles melodistoff, og hvordan forholder dette repertoaret seg til det svenske standardverket «Svenska låtar»? 2) Hva kan sies om bakgrunnen til repertoaret i de håndskrevne notebøkene